

Joanna Ratajczak

Streszczenie w języku polskim rozprawy doktorskiej pt.

„Ocena związku reaktywności wegetatywnego układu nerwowego z tempem biologicznego rozwoju u dzieci w wieku wczesnoszkolnym”

Rola predyspozycji dziecka do uruchamiania reakcji stresowej w szerokiej kategorii sytuacji w kształtowaniu indywidualnej charakterystyki procesu rozwoju biologicznego nie jest oczywista, dlatego celem pracy była ocena związku reaktywności wegetatywnego układu nerwowego z tempem biologicznego rozwoju dzieci w wieku wczesnoszkolnym. W badaniu uwzględniono zarówno fizjologiczne aspekty pobudzenia autonomicznego, jak i jego emocjonalne wskaźniki. Badaną grupę stanowiło 130 dzieci w wieku 5 - 6 lat. Podczas badań zebrano dane dotyczące przebiegu ciąży i stanu dziecka po urodzeniu, indywidualnej wrażliwości emocjonalnej oraz dane społeczno-ekonomiczne. Dokonano pomiarów czterech cech antropometrycznych (wysokości i masy ciała, obwodów talii i bioder), na podstawie których obliczono wskaźniki BMI i WHtR. Stan odżywienia badanych dzieci oceniono na podstawie kryteriów IOTF. Dokonano pomiarów parametrów fizjologicznej reakcji stresowej reprezentowanej przez aktywność elektryczną skóry i tętno. Dzieci wysokoreaktywne charakteryzowały się mniejszą wysokością ciała, mniejszym tempem przyrostów wysokości ciała i większym tempem przyrostów masy ciała w porównaniu z rówieśnikami wykazującymi niższy poziom pobudliwości autonomicznej. Dodatkowo w grupie wysokoreaktywnej zaznaczyła się tendencja do zwiększania się liczby dzieci z nadwagą lub otyłością w trakcie trwania projektu badawczego. Uzyskane wyniki sugerują, że utrwalona tendencja do reagowania silnym pobudzeniem autonomicznym w odpowiedzi na bodźce środowiskowe, i w związku z tym do uruchamiania reakcji stresowej, jest związana z obniżonym tempem wzrastania i predyspozycją do większych przyrostów masy ciała, co może w kolejnych fazach ontogenezy prowadzić do rozwoju nadwagi i otyłości.

Słowa kluczowe: stres, reaktywność autonomiczna, tempo biologicznego rozwoju